

VERDEN HANDLER

– GØR DU?

LÆRERVEJLEDNING

INTERVIEW
"ALLE VORES
KUNDER ER
RYAN GOSLING"

VIDEN
AT SMIDE
AFFALD UD ER
... DUMT!

INTERVIEW
ANDERS SÆLGER
KAFFE, DER
HJÆLPER AFRIKA

FØLG
NIKE'S
GLOBALE
FODSPOR

SIMON ER HANDELSELEV
I EN STOR VIRKSOMHED
"JEG ER TYPEN,
DER UDFORDRER
MIG SELV"

INDHOLD

OM: VERDEN HANDLER – GØR DU?

Om materialet	side 4
Om Dansk Industri	side 4
Materialets opbygning	side 4
Formål og temaer	side 5
Forenklede Fælles Mål	side 5
Læringsmål for forløbet	side 7
Tidsforbrug (med lektionsplan)	side 8
Om handelsuddannelsen	side 9

TEMA 1: GLOBAL HANDEL INTRODUKTION TIL TEMAET

- Tidsrejsen	side 11
- Præsentation af emnet	

HENRIETTE VIL VINDE

- Interview: 'Henriette vil vinde'	side 12
- Om business to business	
- Uddannelse og job inden for handel	

VERDEN BLIVER MINDRE OG MINDRE

- Brainstorm: Globalisering: Hvad er nu det for noget?	side 14
- Hverdagsglobalisering	
- Gruppepræsentation: Globaliseringen i elevens egen hverdag	
- Interview dine bedsteforældre	

FØLG NIKE'S GLOBALE FODSPOR

- Værdikæder: Hvor befinder elevens Nike-sko sig i kæden?	side 16
- Se dokumentar: Blod, sved og T-shirts	
- Undersøgelse: Gå i produkternes fodspor	

TEMA 2: INNOVATION EN LYS IDÉ ER GULD VÆRD

- Budget og privatøkonomi	side 18
- Det økonomiske kredsløb	
- Interview: En lys idé er guld værd	
- Vox pop: Hvad er vigtigt for dig, når du shopper?	

DANMARK HAR BRUG FOR DINE GODE IDEER

- Hvad er innovation?	side 20
- Viden om velfærdsstaten	
- Velfærdsstatens historie	
- Finansloven	
- Velfærdsmodeller	
- Interview med ung iværksætter	

VERDEN HANDLER – GØR DU?

Materialet består af en elevbog og denne lærervejledning. Det er målrettet 8.-9. klasse.

Lærervejledningen kan downloades på di.dk/verdenhandler. Her finder du også en online version af elevbogen, som ligeledes kan bestilles som trykt klassesæt. Materialet er gratis, og ved bestilling af klassesæt betaler Dansk Industri for portoen.

Redaktionen er afsluttet august 2015.
Redaktion: Line Poulsen (ansv.), Anne-Marie Thirup Christiansen (forfatter og pæd. konsulent), Cæcilie Venzel Nielsen og Lene Vendelbo / vendelbokommunikation.dk (red.)

Forsidefoto: T. Kaare Smith

Layout: Tina Schembecker / eye-on-you.com

Dansk Industri
H. C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
handel@di.dk

www.di.dk

INDHOLD

TEMA 3: SAMFUNDSANSVAR

SAMFUNDSANSVAR OG BÆREDYGTIGHED

side 23

- Interview: Anders sælger kaffe, der hjælper Afrika
- At smide affald ud er ... dumt!
- Idéstafet

TEMA 4: MARKEDSFØRING

MARKEDSFØRING

side 25

- Interview: Admir styrer web og dæk
- Guide til god markedsføring
- Gruppearbejde: Reklameanalyse
- Præsentation af analyse

OPSAMLING OG EVALUERING

Opsamling

side 27

Læringsmål: Nåede eleverne dem?

side 27

AFSLUTTENDE OPGAVER

side 28

Eleven som iværksætter

ARBEJDSARK

- Arbejdsark 1:** Tidsrejsen side 32
- Arbejdsark 2:** Henriette vil vinde side 33
- Arbejdsark 3:** En global hverdag side 34
- Arbejdsark 4:** Fang globaliseringen på film side 35
- Arbejdsark 5:** Portrætartikel: Bedsteforældre side 36
- Arbejdsark 6:** TV-dokumentar: Blod, sved og T-shirts side 37
- Arbejdsark 7:** Fra det globale marked til dit hjem side 38
- Arbejdsark 8:** Mit budget side 39
- Arbejdsark 9:** Det økonomiske kredsløb side 40
- Arbejdsark 10:** Quiz og byt side 41
- Arbejdsark 11:** Velfærdsmodeller side 42
- Arbejdsark 12:** Recycling og upcycling side 44
- Arbejdsark 13:** Idéstafet side 45
- Arbejdsark 14:** SWOT-analyse side 46
- Arbejdsark 15:** Værdiakse side 47
- Arbejdsark 16:** Værdikæde side 48
- Arbejdsark 17:** Evaluering side 49
- Arbejdsark 18:** Uden mad og drikke duer eksporten ikke side 50

OM MATERIALET

'VERDEN HANDLER – GØR DU?' er et undervisningsmateriale rettet mod udkolingen – primært 8. og 9. klasse. Eleverne møder fire unge, der fortæller om deres erfaring med at uddanne sig inden for handelsfaget, om deres jobs i danske handelsvirksomheder og de karrieremuligheder, de har. Materialet består desuden af ekspertinterviews og anden information om global handel, innovation, globalisering og samfundsansvar.

“Jeg har ansvaret for seks elever og oplever, at vores elever giver virksomheden og vores kunder et frisk pust. Deres energi, nytænkning og drive smitter af på de afdelinger, de sidder i. På IT-området er eleverne utroligt stærke og kommer ofte med nye input og ideer. I den seneste periode har omkring halvdelen af mine elever fået en fast stilling hos Lemvigh-Müller, når de blev færdiguddannede.”
Michael Christiansen, teamleder hos Lemvigh-Müller A/S, der i sommeren 2015 i alt ansætter 27 elever.

OM DANSK INDUSTRI

Materialet er udgivet af DI Handel, som er handelsvirksomhedernes branchefælleskab i Dansk Industri (DI). DI er Danmarks mest indflydelsesrige erhvervsorganisation og har godt 10.000 danske virksomheder som medlemmer. DI's medlemmer producerer, distribuerer og handler med varer, services og rådgivning og beskæftiger ca. 1,2 mio. medarbejdere, hvoraf mere end halvdelen befinder sig i udlandet.

MATERIALETS OPBYGNING

Materialet består af denne lærervejledning og en elevbog. Elevbogen kan bestilles i klassesæt på di.dk/verdenhandler og både lærervejledning og elevbog kan downloades som PDF på di.dk/verdenhandler.

ELEVBOG

Elevbogen på 32 sider er bygget op omkring fire unge mennesker, der fortæller om uddannelsesvalg og arbejdslivet i fire forskellige handelsvirksomheder.

LÆRERVEJLEDNING

Lærervejledningen består af:

- ☺ Beskrivelser af en række forskellige aktiviteter, som eleverne kan arbejde med i forbindelse med elevbogen.
- ☺ Arbejdsark til brug ved de forskellige aktiviteter (nogle aktiviteter lægger op til gruppearbejde og andre til plenumdiskussioner).
- ☺ Oplæg til et længere innovationsforløb.
- ☺ Beskrivelser af hvilke fag og nye Forenklede Fælles Mål materialet imødekommer.
- ☺ Faktaoplysninger om emnet.

FORMÅL OG TEMAER

Formålet med materialet er at give eleverne

- Forståelse for, hvad handel betyder for samfundet i national såvel som global sammenhæng.
- Indsigt i, hvad det vil sige at uddanne sig og arbejde med handel – et område, der beskæftiger godt 400.000 personer i Danmark.

Materialet vil berøre fire temaer:

- Globalisering og global handel
- Innovation og entreprenørskab
- Samfundsansvar for virksomheder og forbrugere
- Markedsføring

FORENKLEDE FÆLLES MÅL

Materialet retter sig mod undervisningen i udskolingen (8.-9. klassestrin) og opfylder grundlæggende krav i en række fag, hvorfor materialet kan bruges i et tværfagligt forløb. Der er taget udgangspunkt i Forenklede Fælles Mål fra 2015.

Følgende fag og emner er i spil:

- Samfundsfag
- Dansk
- Understøttende undervisning
- Innovation og entreprenørskab (tværgående tema)
- Uddannelse og job (obligatorisk emne)

DANSK

Der er særligt fokus på fremstilling i forløbet. Eleverne skal arbejde med forskellige genreformer såsom interviews, portrætartikler, reklameanalyser og viden om markedsføring. Desuden er der indlagt et innovationsforløb, hvor eleverne skal udvikle et nyt produkt og udarbejde en reklameannonce eller -film for produktet i forbindelse med den afsluttende opgave.

FREMSTILLING →

- Planlægning (fase 1-3)
- Forberedelse (fase 1-3)
- Fremstilling (fase 1-3)
- Præsentation og evaluering (fase 1-3)

SAMFUNDSFAG

Der er særligt fokus på økonomi, handel og globalisering i forløbet. Eleven skal løbende tage stilling til økonomiske problemstillinger – udgangspunktet vil ofte være deres eget forbrug.

- Eleverne vil opnå viden om økonomiske muligheder for dem selv samt en forståelse for, hvilke muligheder der er for at agere som f.eks. politisk forbruger. Endvidere vil eleverne arbejde med forholdet mellem den enkelte husholdning og de andre sektorer i et økonomisk kredsløb.
- Eleverne skal desuden forholde sig til forskellige velfærdsmodeller, herunder de universelle, liberale og forsikringsbaserede modeller.
- Forløbet fokuserer også på globaliseringens betydning for det enkelte menneske samt det globale marked.

ØKONOMI →

- ⇒ Privatøkonomi og forbrugeradfærd (fase 1-2)
- ⇒ Velfærdsstater (fase 1-2)
- ⇒ Markedsøkonomi og blandingsøkonomi (fase 1)
- ⇒ Økonomisk vækst og bæredygtighed (fase 1-2)

UNDERSTØTTENDE UNDERVISNING

Der findes ikke selvstændige mål for den understøttende undervisning, der har til formål at supplere og understøtte undervisningen, hvor der er behov. Dermed kan den understøttende undervisning anvendes bredt, hvorfor det anbefales at indrage det nogle af disse timer til at understøtte timerne i dansk og samfundsfag.

INNOVATION OG ENTREPRENØRSKAB

I den afsluttende opgave vil eleverne blive stillet over for opgaver af mere praktisk art, der har til hensigt at udfordre og udvikle elevernes innovative, kreative og entreprenante evner. Her lægges der bl.a. vægt på elevernes sans for at (produkt)udvikle nye produkter. Arbejdet med innovation og entreprenørskab lægger vægt på:

- ⇒ Elevernes proces og evne til at organisere, kommunikere og samarbejde.
- ⇒ Fokus på innovationselementer: Handling, kreativitet, omverdensforståelse og personlig indstilling.

Læs evt. mere på: emu.dk/modul/innovation-og-entrepren%C3%B8rskab

UDDANNELSE OG JOB

Eleven opnår god indsigt i, hvordan erhvervsuddannelser – især handelsuddannelsen – er opbygget, og hvilke jobtyper, man kan bestride efter endt uddannelse. Gennem lærerbogens fire elevinterviews får eleven indsigt i, hvordan livet som handelselev kan se ud - fagligt såvel som socialt. De unge fortæller om deres valg af uddannelse og karriere - og giver derved eleverne indsigt i sammenhængen mellem uddannelse og job. Der arbejdes desuden med hvilke kompetencer fremtidens arbejdsmarked efterspørger. Forløbet lægger op til samarbejde mellem skolen, virksomhederne/erhvervslivet og ungdomsuddannelserne i det omfang, det er muligt for den enkelte lærer.

PERSONLIGE VALG →

- ⇒ Mine mål

FRA UDDANNELSE TIL JOB →

- ⇒ Fra uddannelse til job
- ⇒ Information
- ⇒ Uddannelses- og jobkendskab

Læs mere om handelsuddannelsen her:

ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/handelsuddannelsen

LÆRINGSMÅL FOR FORLØBET

- ⇒ Eleven kan redegøre for følgende økonomiske begreber: Business to business (B2B), business to consumer (B2C), værdikæde og outsourcing.
- ⇒ Eleven kan give eksempler på og diskutere globaliseringens betydning for vores hverdag, forbrug, handel og fremtidsmuligheder.
- ⇒ Eleven kan udarbejde et budget over eget forbrug.
- ⇒ Eleven kan forklare og diskutere sin egen rolle som forbruger og aktør i det økonomiske kredsløb.
- ⇒ Eleven kan definere og diskutere de tre velfærdsmodeller (den universelle, liberale og forsikringsbaserede model).
- ⇒ Eleven kan definere de to begreber – industrisamfund og videnssamfund – og diskutere forskellen på de to.
- ⇒ Eleven kan redegøre for, hvad innovation og entreprenørskab er.
- ⇒ Eleven kan redegøre for følgende samfundsfaglige begreber: politisk forbruger, corporate social responsibility (CSR) og cirkulær økonomi.
- ⇒ Eleven opnår viden om og kan diskutere god markedsføring.
- ⇒ Eleven kan analysere og udvikle egne reklameannoncer eller -film.
- ⇒ Eleven kan give eksempler på erhvervsuddannelser, herunder handelsuddannelsen (EUD, HHX), og forklare hvad en elevplads er og indebærer.

Tegn på læring:

- ⇒ Jeg kan give eksempler på B2B og B2C og forklare forskellen på de to begreber.
- ⇒ Jeg kan give eksempler på, hvordan man som forbruger kan påvirke markedet.
- ⇒ Jeg kan give eksempler på globaliseringens konsekvenser og muligheder – og jeg kan forklare, hvordan globaliseringen påvirker mig, min hverdag og min fremtid.
- ⇒ Jeg kan redegøre for aktørerne i det økonomiske kredsløb og forklare sammenhængen.
- ⇒ Jeg kan lave et budget over mit eget forbrug.
- ⇒ Jeg kan forklare, hvad en politisk forbruger er, samt hvordan CSR og cirkulær økonomi kan påvirke vores samfund
- ⇒ Jeg kan forklare, hvordan vores velfærdssamfund hænger sammen (indtægter og udgifter).
- ⇒ Jeg kan give eksempler på forskellige former for velfærdsstater.
- ⇒ Jeg kan beskrive et industrisamfund og et videnssamfund.
- ⇒ Jeg kan redegøre for, hvad god markedsføring er.
- ⇒ Jeg kan forklare, hvad handelsuddannelsen er, og hvilke muligheder den giver.

Læringsmål for afsluttende opgave – 'Dig som iværksætter'*:

- ⇒ Eleven kan forklare sin rolle i og indgå i et gruppearbejde.
- ⇒ Eleven kan i samarbejde med sin gruppe udarbejde en idé, der danner grundlag for et produkt, som gruppen skaber.
- ⇒ Eleven kan bruge internettet i idéudviklingsfasen til inspiration og videnssøgning.
- ⇒ Eleven kan vælge materialer ud fra overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed.
- ⇒ Eleven kan udarbejde og gennemføre en elevortale.
- ⇒ Eleven kan redegøre for betydningen af god markedsføring.
- ⇒ Eleven kan i samarbejde med sin gruppe udarbejde en reklameannonce eller -film, der markedsfører gruppens produkt.

*Obs. indsæt selv læringsmål for det valgte emne.

TIDSFORBRUG

'Verden handler – gør du?' er bygget op, så du som lærer enten kan vælge at

1. Organisere et samlet tværfagligt forløb.

2. Udvælge enkelte dele af materialet tilpasset den mængde tid, du har til rådighed.

Det er op til den enkelte, hvor meget tid, man ønsker at bruge på den afsluttende opgave, som lægger op til en featureuge i innovationens tegn.

LEKTIONSPLAN

<p>Tema 1: Global Handel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Introduktion til emnet: Opgave a) 25 minutter, b) 20 minutter. ⊕ Henriette vil vinde: Opgave a) 20 minutter, b) 25 minutter, c) 20 minutter. ⊕ Verden bliver mindre og mindre: Opgave a) 30 minutter, b) 45 minutter, c) 60 minutter (gruppearbejde) + 45 minutter (fremlæggelse), d) 30 minutter. ⊕ Følg Nike's globale fodspor: Opgave a) 20 minutter, b) 50 minutter, c) 45 minutter. 	<p>Fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊕ Samfundsfag ⊕ Dansk ⊕ Uddannelse og job ⊕ Understøttende undervisning
<p>Tema 2: Innovation</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ En lys idé er guld værd: Opgave a) 20 minutter, b) 60 minutter, c) 45-60 minutter d) 25 minutter, e) 25 minutter. ⊕ Danmark har brug for dine gode ideer: Opgave a) 45 minutter, b) 25 minutter, c) 20 minutter, d) 20 minutter, e) 45-60 minutter, f) 15 minutter. ⊕ Alle vores kunder er Ryan Gosling: Opgave: e) 15 minutter. 	<p>Fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊕ Samfundsfag ⊕ Innovation og entreprenørskab ⊕ Uddannelse og job ⊕ Understøttende undervisning
<p>Tema 3: Samfundsansvar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Anders sælger kaffe, der hjælper Afrika: Opgave a) 25 minutter. ⊕ At smide affald ud er ... dumt! Opgave: b) 25 minutter, c) 20 minutter. 	<p>Fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊕ Samfundsfag ⊕ Innovation og entreprenørskab ⊕ Uddannelse og job ⊕ Understøttende undervisning
<p>Tema 4: Markedsføring</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Admir styrer web og dæk: Opgave a) 45 minutter. ⊕ Guide til god markedsføring: Opgave: b) 45 minutter, c) 60 minutter (gruppearbejde), d) 60 minutter (fremlæggelse). 	<p>Fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊕ Dansk ⊕ Samfundsfag ⊕ Understøttende undervisning
<p>Evaluering & afsluttende opgave</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Opsamling og evaluering: 30-45 minutter. ⊕ Dig selv som iværksætter* <ol style="list-style-type: none"> 1. Opstart – åbnefasen 2. Ideudvikling – kvalificeringsfasen 3. Afslutning – lukkefasen. <p><small>*Obs. Tidsrammen er variabel.</small></p>	<p>Fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊕ Dansk ⊕ Samfundsfag ⊕ Innovation og entreprenørskab ⊕ Understøttende undervisning ⊕ Uddannelse og job

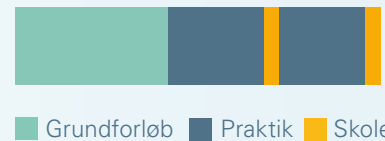
OM HANDELSUDDANNELSEN

En erhvervsuddannelse inden for handel er den mest oplagte uddannelsesvej til et spændende job i en B2B handelsvirksomhed i Danmark. Lige nu er godt 400.000 beskæftiget inden for handelsektoren i Danmark.

En erhvervsuddannelse består af:

- ➔ Et grundforløb, der foregår på en erhvervsskole. Forløbet varer 20 eller 40 uger.
- ➔ Et hovedforløb, der veksler mellem praktikperioder og skoleforløb.

Alle specialer: 3 år



Eleven kan vælge mellem flere forskellige specialer: Handelsassistent (salg), indkøbsassistent og logistikassistent

Læs mere her: ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/handelsuddannelsen

Handelsuddannelsen kan evt. kombineres med en EUX. En EUX er en erhvervsuddannelse kombineret med almene fag, som giver de unge studiekompetencer på linje med en studentereksamen.

Læs mere her: ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/eux

"De danske erhvervsuddannelser spiller en vigtig rolle i rekrutteringen til det private arbejdsmarked. Erhvervsuddannelserne bygger på en lang tradition, hvor danske virksomheder tager ansvar for at få uddannet den arbejdskraft, de har brug for. Erhvervsuddannelserne giver eleverne både praksisnære og brancherelevante kompetencer. Derfor ser vi også en generel høj beskæftigelse blandt dem, der gennemfører en erhvervsuddannelse."

Lone Folmer Berthelsen, erhvervsuddannelseschef i Dansk Industri

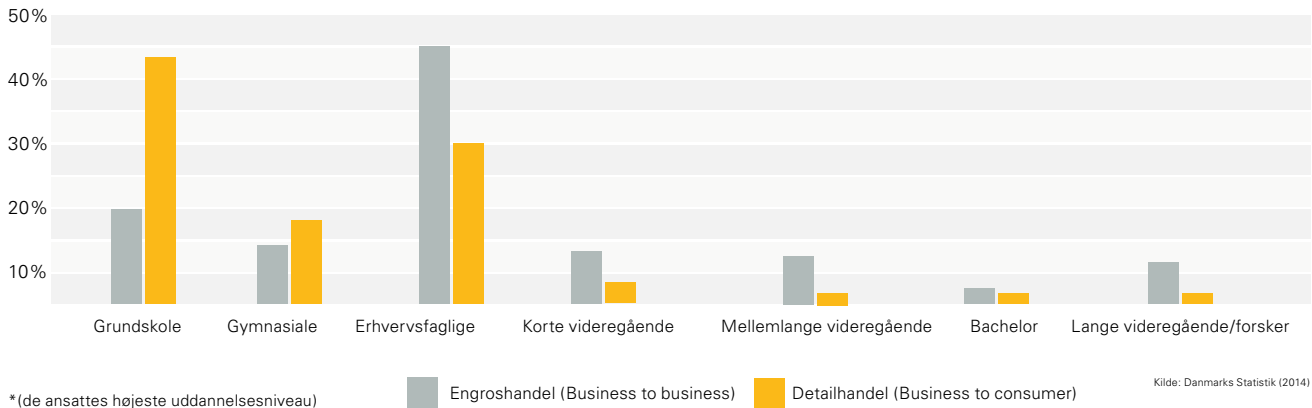
HURTIG OG DIREKTE ADGANG TIL ARBEJDSMARKEDET

På en erhvervsuddannelse oplever eleven tidligere end på andre uddannelser livet på arbejdsmarkedet. Allerede i praktikforløbet indgår eleven, sammen med virksomhedens øvrige ansatte, i de opgaver, som har relevans for elevens uddannelse. I handelsuddannelsen vil det typisk være opgaver som at indhente tilbud, sammenligne priser og kvaliteter, indkøbe i ind- og udland, sælge, løse kommunikations- og marketingopgaver, hjælpe med logistik, mv. Det er afgørende, at eleven kan møde til tiden, tage imod instruktion og indgå i livet på en arbejdsplads. En handelsuddannelse giver også adgang til en videregående uddannelse, f.eks. på erhvervsakademierne.

JOB I EN STOR BRANCHE

Handelsbranchen beskæftiger mere end 400.000 medarbejdere, hvilket er 15 procent af de beskæftigede i Danmark. En erhvervsuddannelse kan bane vejen til et af disse jobs. Som det fremgår af figuren på næste side, er en erhvervsuddannelse den mest benyttede vej til et job i en handelsvirksomhed. Især engrosvirksomheder benytter ansatte med en erhvervsuddannelse.

HVILKEN UDDANNELSE HAR ANSATTE I HANDELSVIRKSOMHEDER*:



HER KAN MAN FÅ EN HANDELSUDDANNELSE:

I JYLLAND:

- ➔ Business College Syd (Mommarmark, Als)
- ➔ Aarhus Business College
- ➔ Herningsholm Erhvervsskole (Herning)
- ➔ Erhvervsskolerne i Aars
- ➔ Aalborg Handelsskole
- ➔ Viden Djurs (Grenaa)
- ➔ IBC International Business College (Kolding)
- ➔ Handelsfagskolen i Odder

PÅ SJÆLLAND:

- ➔ Handelsskolen København Nord

VIDEN

BUSINESS TO BUSINESS / B2B: Når en virksomhed handler med en anden virksomhed, kalder man det 'business to business' eller bare B2B. På dansk kunne man kalde det 'virksomhed til virksomhed'. Når du går i Netto (business), og du (consumer) køber en plade chokolade, så er det 'business to consumer'. Det kalder man også B2C. På dansk kunne man kalde det 'virksomhed til forbruger'.

Hvordan finder handelseleven en praktikplads?

En del af handelsuddannelsen består af en længere praktikperiode. Nogle praktikpladser bliver slået op i aviser og på internettet, mens andre bliver besat på andre måder – f.eks. via netværk. Erhvervsskolerne hjælper eleverne med at finde en praktikplads, men eleven kan også selv bidrage til at finde den praktikplads, der er helt rigtig for eleven.

Eleven kan:

- ➔ Bruge Facebook og LinkedIn til at fortælle deres netværk, at han/hun søger en praktikplads.
- ➔ Bruge sine venner: Spred rygten i god tid.
- ➔ Bruge sine forældre: Mangler der en elev på deres arbejdsplads eller blandt deres venner?
- ➔ Holde øje med annoncerede praktikpladser på praktikpladsen.dk og elevplads.dk
- ➔ Få hjælp til at skrive ansøgning, CV og forberedelse til samtalen:

www.gttilp.dk/hvad-goer-jeg/at-skrive-en-ansoegning.aspx

BESØG EN HANDELSVIRKSOMHED MED DIN KLASSE

Hvis I som klasse gerne vil ud og besøge en virksomhed, som tilbyder praktikpladser til elever, der er i gang med en handelsuddannelse, så besøg Jet-Net.dk. Jet-Net.dk er et landsdækkende netværk for skole-virksomhedssamarbejde - og er en ideel adgang til tættere dialog med virksomheder.

Jet-Net.dk

INTRODUKTION TIL TEMAET

TIDSFORBRUG: A: 25 minutter og B: 20 minutter.

MATERIALER: Elevbog, arbejdsark 1 og tavle.

FAG: Uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: Følgende to opgaver er introduktionsopgaver, der har til formål at åbne emnet op for eleverne og kickstarte deres for forståelse for emnets indhold og formål.

SÅDAN GØR DU

A: TIDSREJSEN

- ➔ Før du udleverer elevbogen, kan du starte med følgende øvelse. Udlever arbejdsark 1 og gennemgå spørgsmålene med din klasse. Eleverne arbejder individuelt med spørgsmålene. Derefter samler du op på elevernes svar. Lav en klassestatistik på tavlen og undersøg sammen med klassen, hvor mange der vælger de forskellige studieretninger. Du kan evt. lave en padlet (da.padlet.com), hvis du ønsker, at elevernes svar skal være anonyme.
- ➔ Der vil muligvis være en tendens til, at flertallet peger på gymnasiet som uddannelsesmulighed. Diskuter med klassen, hvilke årsager der mon er til dette, og hvilke konsekvenser det store antal gymnasieelever kan få?
- ➔ Se evt. følgende reklamefilm som supplement til diskussionen, 'Was wäre das Leben ohne das Handwerk': youtube.com/watch?v=YhM6igXVst8 og læs evt. det korte interview med DI's administrerende direktør Karsten Dybvad, hvor han fortæller, hvorfor det er vigtigt, at Danmark også er et produktionsland (side 21): publikationer.di.dk/dikataloger/453/20

B: PRÆSENTATION AF EMNET

'Verden handler – gør du?': Udlever en elevbog til alle elever og lad eleverne diskutere, hvad materialet handler om

- ➔ Præsenter læringsmålene for forløbet (se side 7 i lærervejledningen).
- ➔ Stil eleverne følgende spørgsmål, som de kort diskuterer med en makker:
 1. Hvad er vigtigt for dig, når du shopper?
 2. Hvad betyder handel for dig i din hverdag? Uddyb dit svar.
 3. Hvorfor, tror du, at handel har en stor betydning for vores samfund?
- ➔ Saml op på elevernes svar i plenum.

INTERVIEW: HENRIETTE VIL VINDE

TIDSFORBRUG: A: 20 minutter, B: 25 minutter og C: 20 minutter.

MATERIALER: Elevbog, arbejdsark 2 og smartphone/iPad/computer med internetadgang.

FAG: Samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: I følgende opgave møder eleverne Henriette, der er elev i virksomheden Lemvigh-Müller. Virksomheden køber stål, der sælges videre til andre virksomheder. Eleverne vil dermed få et indblik i, hvad det vil sige at være elev i en virksomhed.

FOKUSORD

Virksomheder, handel, business to consumer og business to business.

VIDEN

B2C (business to consumer) versus B2B (business to business) samt engros versus detailvirksomheder

Når en forretning sælger til dig som forbruger, f.eks. når du køber en ny cykel, kaldes denne type handel for B2C – business to consumer (forretning til forbruger). Virksomheder, der primært sælger til forbrugere, defineres som detailvirksomheder. Men handel foregår ikke kun over disken i en forretning mellem en virksomhed og en forbruger. Der er flere virksomheder, der ikke sælger til slutbrugeren, men som udelukkende sælger til andre virksomheder. Den virksomhed eller forretning, som du køber en cykel af, har ofte købt deres cykler og reservedele i større partier hos andre virksomheder. Denne handel mellem to virksomheder kaldes B2B-handel – business to business (forretning til forretning). Virksomheder, der handler på den måde, betegnes som engrosvirksomheder. B2B handel kan synes skjult, men branchen er stor. I Danmark beskæftiger handelserhvervet godt 400.000 personer, hvoraf engroshandlen beskæftiger ca. 150.000 – og skaber stor værdi i form af beskæftigelse, skattekroner og økonomisk vækst.

Kilde: Dansk Industri, 2015

SÅDAN GØR DU

A: INTERVIEW: 'HENRIETTE VIL VINDE'

➔ Læs interview på side 4-7 i elevbogen. Udlever derefter arbejdsark 2, og bed eleverne arbejde med følgende spørgsmål:

1. Hvilke informationer får du om Henriettes uddannelse?
2. Undersøg og forklar, hvad en elevplads er.
3. Hvilken ungdomsuddannelse(r) kan man vælge, hvis man vil have en elevplads inden for handel?
4. Hvilke ting fremhæver Henriette som særligt positive ved sin elevplads?
5. Kender I nogen, der har en elevplads?
6. Hvad betyder handel for os mennesker og vores hverdag?
7. Hvilken indflydelse har handel på vores samfund?

B: OM BUSINESS TO BUSINESS

- ⇒ Virksomheden, som Henriette arbejder for, handler med andre virksomheder. Dvs. det er en B2B-virksomhed. Lad eleverne nærlæse artiklen endnu en gang og stil følgende spørgsmål i plenum:
1. Hvad handler virksomheden med?
 2. Hvad betyder B2B?

- ⇒ Derefter stiller du følgende spørgsmål, som eleverne diskuterer parvist – saml dernæst op i plenum:
1. Hvor køber du som forbruger dine forbrugsgoder (supermarkeder, detailbutikker, online-butikker med videre)?
 2. Udvælg et produkt i et supermarked, eksempelvis en liter mælk. Diskuter hvilken rejse denne liter mælk har været på, inden den står klar til dig (forbrugeren) i supermarkedet? Hvornår er mælken i B2B-verdenen, og hvornår er den i B2C-verdenen?
 3. Forklar forskellen på begreberne B2C og B2B.



C: UDDANNELSE OG JOB INDEN FOR HANDEL

Undersøg på ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/handelsuddannelsen hvordan man bliver handelselev (EUD), samt hvilke muligheder uddannelsen giver. Del eleverne op i par og bed dem om at skrive 10 facts ned om uddannelsen. Saml derefter op på elevernes indsamlede viden i plenum.

VERDEN BLIVER MINDRE OG MINDRE

TIDSFORBRUG: A: 30 minutter, B: 45 minutter, C: 60 minutter (grupperarbejde) + 45 minutter (fremlæggelse) og D: 30 minutter (obs. kræver hjemmearbejde).

MATERIALER: Arbejdsark 3, 4 og 5, post its, smartphones/iPads og interaktiv tavleprojektor.

FAG: Samfundsfag, dansk samt uddannelse og job.

BESKRIVELSE: Følgende opgaver har til formål at skabe forståelse for og øget kendskab til globaliseringen og dens omfang. Vi bliver alle dagligt konfronteret med globaliseringen: Vi køber eksotiske frugter som bananer og ananas i supermarkedet. Vi ejer elektronik, tøj og andet, der er designet og produceret i andre verdensdele. Desuden bevæger mange af os rundt i verden som aldrig før, og vores sprog påvirkes af andre sprog gennem bl.a. film, musik og internettet.

FOKUSORD

Globalisering,
outsourcing og
værdikæde.

VIDEN

Globalisering

Verden har gennem de seneste årtier været igennem en rivende udvikling, der betegnes som globalisering. Globalisering kan defineres som en proces, hvormed der skabes relationer mellem mennesker på tværs af kloden. Relationerne kan være af økonomisk, politisk eller social karakter, og man taler derfor om henholdsvis økonomisk globalisering, politisk globalisering og samfundsglobalisering.

Økonomisk globalisering: Refererer til antallet af transaktioner på tværs af landegrænser. Det kan være i form af strømme af kapital, serviceydelse, investeringer og varer.

Politisk globalisering: Refererer til graden af politiske kontakter på tværs af landegrænser. Det kan være i form af et lands medlemskab af internationale organisationer som FN og NATO, deltagelse i forskellige internationale programmer og missioner og antallet af ambassader et land har.

Samfundsglobalisering: Refererer til graden af kontakt mellem befolkninger på tværs af landegrænser. Det kan være i form af telefonsamtaler, rejser, breve og e-mails. Graden af grænseoverskridende kontakt mellem befolkninger er i dag højere end tidligere på grund af forbedrede muligheder for kommunikation i kraft af eksempelvis internettet og væsentlig billigere telefoni.

Kilde: Marcussen, Martin (2010). Den danske model og globaliseringen. Kbh.: Samfundslitteratur, 239 s.; s. 21-47 kapitel 2: "Globaliseringens dimensioner"

SÅDAN GØR DU

A: BRAINSTORM: GLOBALISERING – HVAD ER NU DET FOR NOGET?

- ⇒ Udlever post-its til klassen. Eleverne skal nu parvis på post-its skrive så mange stikord ned om begrebet globalisering som muligt.
- ⇒ Derefter går eleverne sammen i mindre grupper, hvor de sammenligner deres svar. Der må gerne gøres brug af smartphones, iPads osv. undervejs.
- ⇒ Efterfølgende skal hver gruppe nu kategorisere deres post-its på et stykke karton, således at ideerne er opdelt i emner.
- ⇒ Hver gruppe fremlægger kort deres tanker om globalisering, som du samler op på.

- ⇒ Stil derefter klassen følgende spørgsmål:
 1. Er der noget, I finder overraskende?
 2. Er der noget, I ikke forstår?
- ⇒ Læs side 8-9 i elevbogen:
 1. Hvad menes der med overskriften 'Verden bliver mindre og mindre'?
 2. Hvilke faktorer har været med til at 'gøre verden mindre'?

B: HVERDAGSGLOBALISERING

- ⇒ Udlever arbejdsark 3, som eleverne skal udfylde enkeltvis. Hver elev skal beskrive en almindelig hverdag. Formålet er at synliggøre, hvor meget globaliseringen griber ind i elevernes hverdag.
- ⇒ Derefter skal eleverne bruge en overstregningspen og markere, hvor globaliseringen viser sig. Saml afslutningsvis op på elevernes notater i klassen:
 1. Hvor oplever I globaliseringen i jeres egen hverdag?
 2. Hvad betyder globaliseringen for jer?
 3. Hvad betyder globaliseringen for verden?
 4. Hvordan tror I, at globalisering får betydning for jeres fremtidsmuligheder?
 5. Hvad betyder globaliseringen for vores indkøbsmuligheder?
 6. Hvor mange udenlandske produkter bruger vi i vores hverdag?

C: GRUPPEPRÆSENTATION: GLOBALISERINGEN I ELEVENES EGEN HVERDAG

- ⇒ Eleverne har nu på egen hånd undersøgt, hvordan globaliseringen trækker spor i en ganske almindelig hverdag. I denne opgave skal eleverne i grupper a 3-4 udarbejde en præsentation, som skal fremlægges for resten af klassen.
- ⇒ Del eleverne op i grupper og udlever arbejdsark 4. Grupperne starter med at udarbejde en brainstorm over deres ideer.
- ⇒ Grupperne forbereder en 5 minutters fremlæggelse om globalisering i hverdagen. Der skal dokumenteres v.h.a. billeder, videofilm osv., som eleverne selv optager (f.eks. butiksskilte, sprog, udenlandske produkter, film osv.).

D: INTERVIEW DINE BEDSTEFORÆLDRE

- ⇒ I følgende opgave skal eleverne interviewe deres bedsteforældre (eller forældre). I opgaven, som ender ud i en portrætartikel, skal de undersøge, hvordan Danmark og verden har forandret sig siden bedsteforældrenes ungdomsår. Vær opmærksom på, at opgaven kræver hjemmearbejde. Hvis du eller eleverne har brug for at læse op på genren, kan det gøres her: <http://aiu.dk/mediehandbogen/medier/genrer/interview/>
- ⇒ Udlever arbejdsark 5 og gennemgå opgaven i plenum. Aftal en deadline for opgaven.
- ⇒ Efter aflevering kan du evt. gennemgå følgende spørgsmål med eleverne:
 1. Hvad har overrasket dig mest ved at tale med en ældre generation?
 2. Hvordan mener du, at Danmark og verden har forandret sig siden dengang?
 3. Hvordan er dine fremtidsmuligheder anderledes end dem, som dine bedsteforældre og/eller forældre havde?
 4. Hvilke fordele og ulemper mener du, at der er i forbindelse med en mere global verden?

UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING

Ønsker du at differentiere din undervisning, kan du ændre på opgaven, så den tilpasses de fagligt stærke elever. Eleverne kan f.eks. redegøre for politisk globalisering, kulturel globalisering og/eller økonomisk globalisering. De kan finde eksempler på begreberne og lave en video, der viser hvad de betyder for Danmark. Eleverne kan finde inspiration på YouTube.

FØLG NIKE'S GLOBALE FODSPOR

TIDSFORBRUG: A: 20 minutter, B: 50 minutter, C: 45 minutter (obs. kræver hjemmearbejde).

MATERIALER: Elevbog, arbejdsark 6 og 7 og smartboard/projektor (til filmvisning).

FAG: Samfundsfag og understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: I følgende opgaver skal eleverne beskæftige sig med, hvor tøj og andre forbrugsgoder kommer fra. Hvad er det lavet af, hvor bliver det lavet og af hvem? I den første opgave skal eleverne bl.a. hjem og kigge klædeskabet og værelset igennem. Opgaven har til formål at gøre eleverne bevidste om, at de indgår i et globalt marked som forbrugere, og at deres tøj, elektronik osv. har været på en længere rejse, inden det ender i deres hænder.

FOKUSORD

Værdikæde, global handel, CSR, outsourcing og import/eksport.

VIDEN

Værdikæde: En virksomheds værdikæde består af en kæde af aktiviteter som tilsammen skaber produktets værdi for kunden: Produktudvikling, indkøb, produktion, markedsføring, levering og servicering af en virksomheds produkt. Når produktet er leveret til kunden, slutter værdikæden ofte – medmindre produktet genanvendes. Eleverne præsenteres for et eksempel på side 10-11 i elevbogen.

Outsourcing: Når en virksomhed hyrer en anden virksomhed til at stå for dele af produktionen eller andre arbejdsopgaver. Eksempelvis får mange danske tekstilvirksomheder deres varer syet i udlandet, hvor lønningerne er lavere, og det er billigere for virksomheden at få produceret sine varer. Outsourcing sker ofte for enten at reducere omkostningerne eller hvis arbejdskraften ikke er til stede i Danmark. Outsourcing er et fænomen, der skaber debat og af og til også kritik, når det betyder, at der flyttes arbejdspladser ud af landet. Men outsourcing bidrager også til at hjælpe ulande ud af fattigdom, da virksomhederne skaber vækst i produktionslandet.

CSR: CSR står for corporate social responsibility og kan på dansk oversættes til 'virksomhedens samfundsansvar'. Det vil sige, at man tager hensyn til mennesker og miljø, når man driver sin virksomhed. DI har været med til at udvikle Global Compact Self-assessment tool og CSR kompasset, som hjælper virksomheder til at forholde sig til bl.a. dårlige arbejdsforhold i globale værdikæder: <http://di.dk/marked/csr/pages/faahjaelptilcsrarbejdet.aspx>

Kilde: DI.dk og csrkompasset.dk

SÅDAN GØR DU

A: VÆRDIKÆDER: HVOR BEFINDER ELEVEN NIKE-SKO SIG I KÆDEN?

Inden I læser side 10-11 i elevbogen, spørger du klassen, hvor mange der ejer et par Nike-sko – og måske endda mere end et par?

⇒ Derefter lader du klassen kort diskutere i mindre grupper:

1. Hvorfor har I købt/fået dette par sko?
2. Betyder mærket og designet noget særligt for jer?
3. Hvor har I købt skoen?
4. Hvilken rejse tror I, at skoen har været på, inden den nåede frem til jer?

- ⇒ 'Følg Nike's globale fodspor'
- Læs side 10-11 i elevbogen, som handler om begrebet værdikæde. Lad eleverne læse trin 1-9 igennem et par gange og stil dem derefter følgende spørgsmål:
1. Hvad er en værdikæde?
 2. Undersøg de forskellige faser et produkt skal igennem fra idé til forbruger. Er der noget i faserne, som overrasker jer?
 3. Hvorfor bliver skoen ikke produceret i samme land, som den er designet (outsourcing)?
 4. Hvilken del/dele af kæden kan potentielt skabe problemer for Nike (og andre tøj og/eller skobrande)?
 5. Hvad er forskellen på en fabrik og et distributionscenter?

B: SE DOKUMENTAREN: 'BLOD, SVED OG T-SHIRTS'

Dokumentarfilmen kan findes på dr.dk/Gymnasium/Samfundsfag/Oekonomi/Globalisering/artikler/dokumentarfilm.htm (kræver uni-login). I dokumentaren følger vi en gruppe danske unge, der arbejder på en tekstilfabrik i Indien. Filmen giver eleverne et godt indblik i, hvilken rejse meget af vores tøj har været på.

- ⇒ Udlever arbejdsark 6, og lad gerne eleverne skrive noter til dokumentaren undervejs.
- ⇒ Diskussionsspørgsmål til dokumentaren (fra arbejdsark 6):
1. Hvad lagde du særligt mærke til undervejs?
 2. Hvilke udfordringer støder de unge danskere på?
 3. Hvilke arbejdsforhold er der på den indiske fabrik?
 4. Mener du, at virksomhedens ejere har et ansvar for, at de indiske fabriksarbejdere arbejder under gode forhold?
 5. Hvad ville der ske, hvis man stoppede med at producere tøjet i Indien, og i stedet rykkede produktionen til Danmark?
 6. Hvordan hænger pris og konkurrence sammen?

C: UNDERSØGELSE: GÅ I PRODUKTERNES FODSPOR

Eleverne skal nu gå på opdagelse i deres hjem. Det kan være i deres klædeskab, køleskab og værelse. Her skal de finde mindst fem produkter (tøj, madvarer, elektronik osv.)

- ⇒ Udlever arbejdsark 7, som eleverne tager med sig hjem. Her noterer de produkterne, og hvor de er produceret.
- ⇒ Dagen efter gennemgår du sammen med klassen deres resultater. Lav evt. en klassestatistik over indsamlingen af data. Stil følgende spørgsmål:
1. Er der noget i jeres undersøgelser, der overrasker jer?
 2. Betyder det noget for jer, hvor varen er produceret? I så fald hvad?
 3. Hvilke konsekvenser og muligheder har det, når varer bliver produceret et sted, mens firmaet har hjemme et andet sted (outsourcing)?
 4. Hvad betyder outsourcing i en global sammenhæng – og for os som forbrugere?
 5. Hvad producerer vi selv i Danmark?
 6. Er der nogle af de varer, vi importerer fra udlandet, som vi selv kunne producere og dermed eksportere? I så fald, hvorfor gør vi ikke det?



EN LYS IDÉ ER GULD VÆRD

TIDSFORBRUG: A: 20 minutter, B: 45-60 minutter, C: 25 minutter og D: 25 minutter.

MATERIALER: Elevbog, arbejdsark 8, 9 og 10, smartboard/projektor (til filmvisning) og karton.

FAG: Samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: I denne opgave møder vi handelseleven, Simon, der arbejder for virksomheden Solar. Opgaverne vil have særligt fokus på baggrundsviden om økonomi og økonomiens mekanismer. Eleverne skal bl.a. arbejde med deres eget forhold til økonomi og handel samt deres personlige budgetter.

FOKUSORD

Indtægter, løn, skat, lån og renter, overførselsindkomster, det økonomiske kredsløb, finanskrisen og velfærdsstaten.

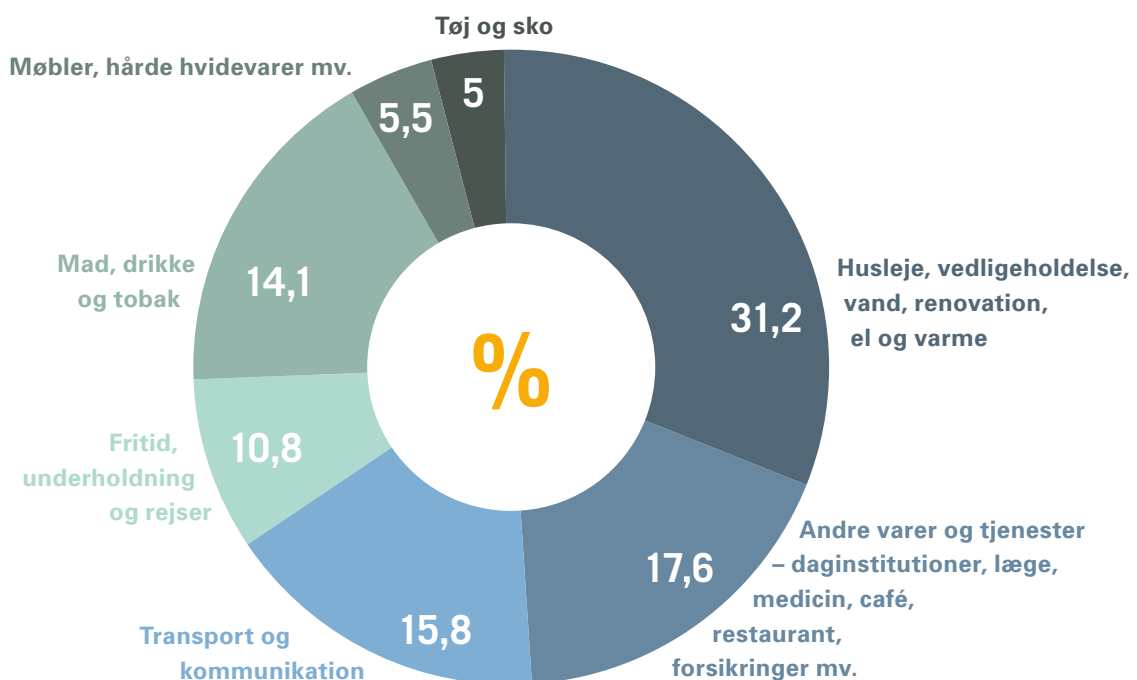
SÅDAN GØR DU

A: BUDGET OG PRIVATØKONOMI

Hver elev skal udarbejde et personligt budget. Hvor mange penge tjener eleven pr. uge/måned, og hvor mange penge bruger eleven i løbet af en måned?

- ⇒ Udlever arbejdsark 8, som hver elev arbejder med. Dernæst gennemgår og sammenligner eleverne deres resultater i mindre grupper og til sidst i plenum.
- ⇒ Vis lagkagediagrammet på smartboard – er der noget, der overrasker klassen?

FORBRUGET I EN GENNEMSNITLIG HUSHOLDNING





B: DET ØKONOMISKE KREDSLØB

- ➔ Udlever arbejdsark 9 – Det økonomiske kredsløb. Lad eleverne studere modellen over det økonomiske kredsløb og summe over det i et par minutter.
- ➔ Vis derefter følgende video for eleverne, som kort gennemgår det økonomiske kredsløb: [youtube.com/watch?v=G99oNynoiac](https://www.youtube.com/watch?v=G99oNynoiac) (OBS: du kan evt. supplere med læsning om det økonomiske kredsløb i klassens grundbøger i samfundsfag).
- ➔ Inddel eleverne i grupper og lad dem evt. se videoen igennem endnu engang, hvis der er behov for dette. Eleverne kan også undersøge mere på denne side: avenbuild.advsh.net/viden_om.asp?styleID=36&cryptID=idFQmjMbegh2&laeringsressourceID=2259&skabelonID=3&side=5
- ➔ Gennemgå afslutningsvis nedenstående spørgsmål som quiz og byt-spørgsmål. Klip arbejdsark 11 ud (i flere eksemplarer, så der er et spørgsmål til hver elev). Giv hver elev et stykke papir med et spørgsmål og bed dem rejse sig og gå rundt mellem hinanden og stille hinanden spørgsmål, så de hjælper hinanden med at finde det rigtige svar. Lad aktiviteten fortsætte, indtil spørgsmålene begynder at gentage sig. Saml afslutningsvist op i plenum.
 1. Hvilke aktører er i spil i det økonomiske kredsløb?
 2. Hvordan kan I ud fra det økonomiske kredsløb på arbejdsarket se, hvordan økonomien hænger sammen i et samfund?
 3. Hvad er den offentlige sektors rolle i det økonomiske kredsløb?
 4. Hvad er den finansielle sektors rolle i det økonomiske kredsløb?
 5. Hvad er den private sektors rolle i det økonomiske kredsløb?
 6. Hvad er husholdningernes/forbrugernes rolle?
 7. Hvad vil der ske i kredsløbet, hvis lønningerne henholdsvis stiger eller falder?
 8. Hvilken betydning har du og andre unge i det økonomiske kredsløb?
 9. Hvad ville der ske, hvis du/I mistede jeres lømmøpenge og/eller fritidsjob – ville dette påvirke jeres forbrug, og hvordan ville det påvirke det økonomiske kredsløb?

C: INTERVIEW: EN LYS IDÉ ER GULD VÆRD

- ➔ Læs interviewet med Simon på side 12-15 i elevbogen. Arbejd dernæst med følgende spørgsmål to og to og afslutningsvis i plenum:
 1. Hvad fortæller Simon om sin elevplads i virksomheden Solar?
 2. Simon nævner konkurrence. Hvad mener han, at han og Solar skal konkurrere på?
 3. I interviewet bliver finanskrisen nævnt. Hvad ved du om finanskrisen?
 4. Hvad betyder det, når Danmark og verden rammes af finanskrisen?
 5. Har du, eller nogen du kender, mærket finanskrisen?
- ➔ Se evt. følgende video om finanskrisen: [youtube.com/watch?v=oMVjgsgCAzw](https://www.youtube.com/watch?v=oMVjgsgCAzw)

D: VOX POP: HVAD ER VIGTIGT FOR DIG, NÅR DU SHOPPER?

Hvem er du som forbruger?

- ➔ Inddel eleverne i mindre diskussionsgrupper a tre-fire personer og bed dem diskutere spørgsmålet: "Hvad er vigtigt for dig, når du shopper?" Eleverne skriver deres svar ned på et stort stykke karton. Tag derefter en kort runde, hvor en repræsentant fra hver gruppe kort redegør for gruppemedlemmernes svar.
- ➔ På side 16 i elevbogen svarer ni teenagere på spørgsmålet: "Hvad er vigtigst for dig, når du shopper?" i en vox pop. Grupperne læser deres svar igennem og gennemgår dem. Bed dem nu om at diskutere følgende spørgsmål (OBS: Spørgsmålene går på runde i gruppen, så alle byder ind med noget):
 1. Hvad svarer de interviewede? Skriv deres eksempler ned.
 2. Hvad betyder prisen for dig, når du shopper?
 3. Et par stykker i vox poppen handler online. Handler du eller dine forældre online?
 4. Hvis du handler online, hvilke årsager er der så til dette? Uddyb dit svar.
 5. Nogle forbrugere tænker over om disse virksomheder overholder internationale regler.
Tænker du over, om virksomhederne overholder internationale regler?
 6. Hvor stor en betydning har kvalitet frem for pris for dig?
 7. Hvilken rolle spiller du som forbruger i en globaliseret verden?



DANMARK HAR BRUG FOR DINE GODE IDEER

TIDSFORBRUG: A: 45 minutter, B: 25 minutter, C: 20 minutter,
D: 20 minutter, E: 45-60 minutter og F: 15 minutter.

MATERIALER: Elevbog, arbejdsark 11, smartboard/projektor (til filmvisning) og tavle.

FAG: Samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: Hvorfor er der så megen snak om fremtidens samfund? Hvordan skal den danske velfærdsstat se ud i fremtiden? Hvordan ser fremtidens arbejdsmarked ud, og hvad skal vi leve af? Hvordan hænger iværksætteri, virksomheder og velfærdssamfundet sammen? Alt dette zoomer vi nu ind på i opgaverne nedenfor.

SÅDAN GØR DU

FOKUSORD
Industrisamfund,
videnssamfund, innovation
og velfærdsstat.

A: HVAD ER INNOVATION?

- ➔ Lad eleverne cirkulere rundt i klassen, mens de diskuterer hvad innovation er. Saml derefter op. Vis evt. denne korte video om innovation som begreb: [youtube.com/watch?v=5Uh1KxcpWz0](https://www.youtube.com/watch?v=5Uh1KxcpWz0)
- ➔ Læs interviewet med Rasmus Dahl fra DI på side 17 i elevbogen. Diskuter følgende:
 1. Hvad tror I forskellen på et industrisamfund og et videnssamfund er?
 2. Hvordan har Danmark ifølge interviewet forandret sig?
 3. Hvorfor er nye ideer og innovation så vigtigt for Danmark, ifølge Rasmus Dahl?
 4. Er innovation kun vigtig i forhold til at udvikle nye produkter (kan mere effektiv produktion eller ledelse også have en betydning)?
- ➔ Fra industrisamfund til videnssamfund: Det følgende klip stammer fra en debat i Go' morgen Danmark. [youtube.com/watch?v=7ZR3T1DRuPg](https://www.youtube.com/watch?v=7ZR3T1DRuPg) (se fra 00-7.26 minutter). Debatten handler om, hvordan vi i Danmark må satse på iværksætteri og innovation på fremtidens arbejdsmarked. Lad eleverne diskutere følgende spørgsmål parvis:
 1. Hvad fortæller de to unge iværksættere?
 2. Hvad fortæller Claus Kjeldsen, direktør for fremtidsforskning?
 3. Hvordan skal fremtidens arbejdsmarked se ud – hvad skal vi leve af?
 4. Hvad skal være skolens rolle i forhold til iværksætteri?
 5. Hvad fortæller Claus Kjeldsen om videnssamfundet og dets krav?
 6. Hvad kan vi alle gøre for at tænke mere innovativt og ud af boksen?
 7. Kender du nogen, som har fået en superfed idé og arbejdet videre med den – eller har du nogensinde selv fået en god ide til et produkt/opfindelse?
 8. Hvor opstår de gode ideer?
 9. Hvorfor er iværksætteri vigtigt for vores samfund?

B: VIDEN OM VELFÆRDSSTATEN

Velfærdsstaten har en pris - hvad vil du give for den? Når vi forholder os til velfærd bør vi også se på den samlede velfærd. Hvad der er velfærd for én person er ikke nødvendigvis velfærd for en anden.

- ➔ Lav en fælles klassebrainstorm: Hvad er en velfærdsstat?
- ➔ Lav i forlængelse af klassens brainstorm en liste over de opgaver og områder, som det offentlige har ansvar for i en velfærdsstat (f.eks. folkeskoler, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, kreative fritidstilbud til børn som billedskole, musikskole, teaterskole, svømmehaller, legepladser, biblioteker,



museer, teatre, koncertsteder, kontanthjælp, folkepension, SU, sygehuse, læger, plejehjem, hjemmepleje, offentlig transport – busser, tog, metro og offentlige parker).

- ⇒ Lav endnu en brainstorm: Hvilken rolle spiller virksomheder i en velfærdsstat? For baggrundsviden: di.dk/Opinion/Skat/selskab/Pages/Virksomhederermereendselskabsskat.aspx

C: VELFÆRDSSTATENS HISTORIE

Hvorfor og hvordan opstod tanken om en velfærdsstat?

- ⇒ Se følgende program fra DR's programserie 'Danskernes Akademi', som fokuserer på velfærdsstatens opståen: [youtube.com/watch?v=Mgox1ux31hM&index=3&list=PL73A5B86C7C05D3F9](https://www.youtube.com/watch?v=Mgox1ux31hM&index=3&list=PL73A5B86C7C05D3F9)

D: FINANSLOVEN

Hvert år skal et flertal i Folketinget blive enige om, hvordan statens penge skal fordeles. Det er en svær opgave, som medfører mange debatter – for hvad er vigtigst?

- ⇒ Se denne lille animationsfilm om finansloven: fm.dk/temaer/finanslov-2013/finanslovforslag-2013/~/_media/Files/Finanslov/Animation%20om%20finanslovforslag/film2009.ashx

- ⇒ Stil følgende opklarende spørgsmål, som eleverne diskuterer:

1. Hvad er finansloven?
2. Hvad er statens indtægter?
3. Hvad er statens udgifter?
4. Hvad er overførselsindkomster?

E: VELFÆRDSMODELLER

- ⇒ Inddel eleverne i grupper a tre-fire personer. Udlever arbejdsark 12, og lad eleverne undersøge og læse om de tre velfærdsmodeller – enten på nettet og/eller i deres grundbog.

- ⇒ Efter 30 minutter samler du klassen. Stil spørgsmålene nedenfor, og lad eleverne svare.

1. Hvilke velfærdsmodeller findes der, og hvad er forskellen på dem (forklar ud fra skemaet på arbejdsark 11)?
2. Hvad er brugerbetaling?
3. Hvilke fordele og ulemper er der ved modellerne?
4. Hvilke udfordringer er forbundet med den universelle model, dvs. den model vi har i Danmark?
5. Hvad kræver det, hvis vi gerne vil bevare det velfærdsniveau, som vi har i dag?
6. Hvordan hænger skat og afgifter sammen med vores velfærdsmodel?
7. Hvis staten pålægger virksomheder at betale mere i skatter/afgifter, hvad betyder det så for virksomhedernes muligheder for at sælge deres varer (deres konkurrenceevne)? Vis eleverne arbejdsark 18.
8. Hvis virksomhedernes konkurrenceevne svækkes, hvad betyder det for deres indtjening (og de skatter de kan betale til staten)?
9. Se på listen over velfærdsydelse – er der nogle ydelser, der er mere vigtige end andre?
10. Der er jævnligt politiske diskussioner om, hvor meget vi skal betale i skat. Hvilke politiske



partier, tror I, er for en høj(ere) skat, og hvilke er for en lav(ere) skat?

11. I Danmark står vi over for den udfordring, at mange ældre mennesker er på vej på efterløn og pension, mens der er færre unge til at varetage jobs på det danske arbejdsmarked. Hvad betyder dette for velfærdssamfundet?
12. Flere og flere traditionelle jobs er så småt forsvundet fra det danske arbejdsmarked. Forklar hvordan innovation og iværksætteri kan have en vigtig betydning for Danmark i forhold til at skabe jobs.

⇒ En repræsentant fra hver gruppe holder nu en tale for den velfærdsmodel, de hælder mest til.

E: INTERVIEW MED UNG IVÆRKSÆTTER

I interviewet 'Alle vores kunder er Ryan Gosling' møder eleverne den unge iværksætter Kasper, som fortæller om sin idé samt udfordringer i forbindelse med at starte egen virksomhed:

⇒ Læs interviewet på side 18-19 og diskuter følgende spørgsmål i plenum:

1. Hvad går Kaspers forretningsidé ud på?
2. Hvad tænker I om Kaspers idé?
3. Kaspers idé har betydet, at han har kunnet ansætte folk. Hvilke informationer får I om dette?
4. Hvordan bliver man iværksætter?
5. Hvilke udfordringer stødte Kasper på, da han skulle starte sin virksomhed?
6. Hvad er en investor?

BOOK EN IVÆRKSÆTTER

Vejlen til iværksætteri kan være svær, men ikke desto mindre super spændende. Men hvordan bliver man iværksætter? Læs mere på Athenas hjemmeside. Athenas udbyder forskellige foredrag om innovation og iværksætteri. athenas.dk/foredrag-ivaerksaettere.htm



SAMFUNDSANSVAR OG BÆREDYGTIGHED

TIDSFORBRUG: A: 25 minutter, B: 25 minutter og C: 20 minutter.

MATERIALER: Elevbog og arbejdsark 13 og 14.

FAG: Samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: Eleverne præsenteres for temaerne bæredygtighed og samfundsansvar, og det vises, hvordan begge dele kan tænkes ind i de beslutninger, man som forbruger og virksomhed tager. I opgaverne skal eleverne arbejde med og reflektere over vores forbrug, samt hvordan vi kan blive bedre til at genoverveje, hvad der er skrald, og hvad der er guld!

FOKUSORD

Corporate social responsibility (CSR), politisk forbruger, bæredygtighed, cirkulær og lineær økonomi samt genanvendelse (upcycling, recycling).

VIDEN

CSR: CSR står for corporate social responsibility og kan på dansk oversættes til 'virksomhedens samfundsansvar'. Det vil sige, at man tager hensyn til mennesker og miljø, når man driver sin virksomhed. DI har været med til at udvikle Global Compact Self-assessment tool og CSR kompasset, som hjælper virksomheder til at forholde sig til bl.a. dårlige arbejdsforhold i globale værdikæder: <http://di.dk/marked/csr/pages/faahjaelptilcsrarbejdet.aspx>

Politisk forbruger: Som forbruger kan man handle politisk, hvilket kan være medvirkende til at sende et signal til både virksomheder og politikere. I nogle tilfælde har forbrugere boykottet bestemte varer for at signalere utilfredshed med enten en virksomheds eller et lands adfærd. I 1990'erne valgte en del danske forbrugere at boykotte fransk vin i protest mod atomprøvesprængninger i Stillehavet, som Frankrig stod bag. I forbindelse med udgivelsen af Muhammed-tegningerne valgte mange forbrugere i Mellemøsten at boykotte danske varer. Dette gik særligt ud over mejerivirksomheden Arla, som led et tab på 400 mio. kr. På samme måde kan forbrugere vælge varer fra, hvis man ikke mener, at virksomheden lever op til sit sociale ansvar og f.eks. ikke tilbyder ansatte ordentlige arbejdsforhold. Mange forbrugere vælger også varer til, når der handles. Nogle danskere går op i at købe økologiske varer, mens andre køber skønhedsprodukter i The Body Shop, som brander sig selv på at være imod dyreforsøg.

Kilder: Faktalink og Gyldendal.

SÅDAN GØR DU

A: ANDERS SÆLGER KAFFE, DER HJÆLPER AFRIKA

☺ Læs interviewet på side 20-23 i elevbogen – 'Anders sælger kaffe, der hjælper Afrika'.

Stil følgende spørgsmål i klassen:

1. Hvad fortæller Anders om sit uddannelsesvalg?
2. Hvad arbejder Anders med?
3. Hvilke muligheder ser Anders i sit valg af uddannelse?
4. Hvad menes der med udtrykket – 'hjælp til selvhjælp'?



5. Er du nogensinde stødt på udtrykket CSR før? Diskuter, hvad det betyder og indebærer.
6. Hvad vil det sige, når noget er bæredygtigt?
7. Hvorfor er vi i mange henseender nødt til at tænke i en mere bæredygtig retning – både hvad angår forbrugere og virksomheder (brug artiklen som eksempel)?
8. Diskuter hvilke bæredygtige valg, vi som forbrugere har mulighed for at træffe (politisk forbruger)?
9. Går du efter bæredygtige eller politiske brands?
10. Har du nogensinde været med til at boykotte – dvs. vælge noget fra?

B: AT SMIDE AFFALD UD ER... DUMT!

- ➔ Læs side 24-25 i elevbogen: 'At smide affald ud er ... dumt!'
- ➔ Undersøg modellen over cirkulær økonomi og diskuter følgende spørgsmål:
 1. Hvordan adskiller den sig fra en lineær økonomi?
 2. Hvorfor er mange forbrugere og virksomheder begyndt at tænke anderledes om genanvendelse?
 3. Hvad fortæller Nina Leth-Espensen om affald og genanvendelse?
- ➔ Udlever arbejdsark 13 og lad eleverne diskutere følgende spørgsmål i mindre grupper:
 1. Hvad tænker du om genbrug?
 2. Hvad ved du om genbrug og genanvendelse?
 3. Handler du eller planlægger du at handle i genbrugsbutikker, på loppemarkeder osv.?
 4. Hvad gør du og din familie med det tøj, elektronik, møbler osv., som I ikke længere ønsker at eje?
 5. Hvad kan vi mon genanvende i hverdagen, og hvordan kan vi blive bedre til at genanvende ting i hverdagen?

C: IDÉSTAFET

- ➔ Eleverne skal nu udvælge ét hverdagsprodukt, som vi smider ud, når vi ikke kan bruge det/vil have det længere: Tænk godt over, hvordan det valgte produkt kan få en ny funktion i hverdagen.
- ➔ Inddel eleverne i mindre grupper a tre – fire personer. Lad hver elev fortælle om sit valg til gruppen.
- ➔ Udlever arbejdsark 14 til alle elever. På arbejdsarket formulerer hver elev i gruppen sin idé. Der skrives en overskrift, og dernæst uddybes ideen (kort) skriftligt.
- ➔ På tegn fra læreren (ca. 2 min.) går arbejdsarket videre rundt i gruppen, og gruppemedlemmerne udvikler videre på sidemandens idé. Det gentages, indtil alle fire ideer har været rundt om bordet i gruppen.
- ➔ Alle i gruppen har nu fået andel i alle ideer, og de kan nu som gruppe vælge den idé, de fremadrettet gerne vil arbejde med. Den valgte idé skal nu fremlægges foran resten af klassen.



MARKEDSFØRING

TIDSFORBRUG: A: 45 minutter, B: 45 minutter, C: 60 minutter (gruppearbejde) og D: 60 minutter (fremlæggelse).

MATERIALER: Elevbog, computer og tavle/smartboard/projektor.

FAG: Dansk, samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: Har man et produkt, som man ønsker at sælge, må man overbevise folk om, at de skal købe det. Særligt må en producent skabe opmærksomhed omkring nye produkter på markedet, for hvis ingen kender produkterne, er der ingen der køber dem. Det gælder om at få forbrugeren gjort opmærksom på virksomheden og dens produkter – og hvordan de kan skabe værdi for forbrugeren. I de følgende opgaver arbejdes der med markedsføring og vigtigheden af god markedsføring og gode reklamekampagner. I opgaverne præsenteres eleverne for arbejdet med reklameanalyse og opnår kendskab til markedsføring, som de selv skal ud og prøve af.

SÅDAN GØR DU

FOKUSORD

Reklameanalyse,
målgrupper og
markedsføring.

A: ADMIR STYRER WEB OG DÆK

- ☉ Læs interviewet 'Admir styrer web og dæk' på side 26-29 i elevbogen.
- ☉ Diskuter følgende spørgsmål i plenum:
 1. Hvad fortæller Admir om sin stilling hos Nordisk Dæk Import?
 2. Hvad sælger den virksomhed, som Admir arbejder i, og hvem efterspørger varen?
 3. Hvem er Admirs målgruppe?
 4. Hvad fortæller han om sin målgruppe?
 5. Er der tale om B2C eller B2B-handel i Admirs virksomhed (se side 5 i elevbogen)?
 6. Hvilken betydning, tror I, det har, at virksomheden har fået en hjemmeside på engelsk?

Uddannelse og job

Admir har taget en HHX.

- ☉ Hvilke muligheder giver HHX-uddannelsen? Undersøg mere på: ug.dk/uddannelser/gymnasialeuddannelser/hoejere-handelseksamen-hhx
- ☉ Hvad er forskellen på de to handelsuddannelser: HHX og Handelsuddannelsen EUD (se afsnit om 'Henriette vil vinde')?

B: GUIDE TIL GOD MARKEDSFØRING

- ➔ Læs side 30-31 i elevbogen: 'Guide til god markedsføring'.
- ➔ Se nærmere på reklamerne på side 30 ('Come a little closer' og 'Hotness comes in all shapes and sizes') og stil følgende spørgsmål til klassen:
 1. Hvorfor har disse reklamer mon mødt kritik?
 2. Hvordan kunne de forbedres?
 3. Kender I til andre reklamer, som ikke fungerer og ikke rammer deres målgruppe?
 4. Kender I reklamer, som I mener, rammer plet?
- ➔ Præsenter eleverne for bl.a. AIDA-modellen og kommunikationsmodellen. På tegnnet.wordpress.com finder du alt, der skal bruges til arbejdet med reklamer.

C: GRUPPEARBEJDE: REKLAMEANALYSE

- ➔ Inddel eleverne i mindre grupper og tildel hver gruppe en reklamefilm eller et billede. Alternativt kan de selv vælge deres fortrukne reklame.
- ➔ Hver gruppe skal nu lave en analyse af deres reklame, som de senere skal præsentere i en 5-10 minutters fremlæggelse foran klassen. Eleverne kan finde råd og vejledning på tegnnet.wordpress.com.

D: PRÆSENTATION AF ANALYSE

Gruppen præsenterer den valgte reklame samt analysen i en fremlæggelse for klassen på 5-10 minutter.

OPSAMLING OG EVALUERING

TIDSFORBRUG: 30-45 minutter.

MATERIALER: Elevbog og en logbog til hver elev.

SÅDAN GØR DU

OPSAMLING



Stil klassen følgende spørgsmål (de svarer skriftligt):

1. Hvilken betydning kan globaliseringen få for jeres fremtid (uddannelser og fremtidige jobs)?
2. Tænk tilbage på Henriette, Simon, Anders og Admirs historier. Hvordan påvirker globaliseringen deres job- og uddannelsesvalg?
3. Har arbejdet med handelsuddannelser rykket ved dit valg af uddannelse efter 9. klasse?
Uddyb dit svar.

LÆRINGSMÅL: NÅEDE ELEVERNE DEM?

Præsenter endnu engang eleverne for læringsmålene for forløbet (se s. 7 i lærervejledningen). Udlever en logbog til hver elev. Gennemgå læringsmålene og 'tegn på læring' og drøft dem i plenum. Lad derefter hver elev skrive i deres logbog, hvorvidt de nåede målet eller ej.

Brug f.eks. følgende skema og lad selv eleverne uddybe:

KAN IKKE:	KAN NÆSTEN:	KAN:	KAN FORKLARE DET TIL ANDRE:

ELEVEN SOM IVÆRKSÆTTER

TIDSFORBRUG: Variabel – den enkelte lærer kan afgøre, hvordan tidsrammen bør se ud.
Se forslag til opgaver og tidsramme under hver fase.

MATERIALER: En logbog til hver elev.

FAG: Dansk, samfundsfag, uddannelse og job samt understøttende undervisning.

BESKRIVELSE: Denne afsluttende opgave kan ses som evaluering på hele forløbet. De følgende opgaver stiller krav til elevernes kreativitet og evne til at tænke innovativt, da de selv skal prøve kræfter med entreprenørskab. Arbejdet med innovation og entreprenørskab opdeles her i 3 faser:

- ⇒ Opstart – åbnefasen
- ⇒ Idéudvikling – kvalificeringsfasen
- ⇒ Afslutning – lukkefasen

SÅDAN GØR DU

Eleverne skal i grupper ud fra egne ideer udvikle et produkt, som skal på markedet. Som afsæt til opgaven gives spørgsmålet: Forestil dig, at du skal etablere din egen virksomhed. Hvad kunne du godt tænke dig, at virksomheden skulle handle med?

Succeskriteriet bør være, at eleverne er i stand til at udvikle en idé, der kan skabe værdi for andre mennesker. Du og dine kollegaer kan selv vælge temaet for jeres klasse(r) ved på forhånd at beslutte et emne, som klassen skal arbejde med. Eksempelvis 'Bo Bedre' – et produkt, der skal forbedre vores hjem i en bæredygtig retning (bæredygtighed).

Når først ideerne bliver sat fri, er det kun fantasien der sætter grænser! Det skal understreges, at denne opgave er særdeles fri og kan tilrettelægges, så den passer til lige netop din klasse og dit forløb. Du kan finde flere informationer om innovationsdidaktik her:

- ⇒ ffe-ye.dk
- ⇒ stationinnovation.dk

Obs. Undervejs anbefales det, at eleverne får mulighed for at reflektere over forløbet i en logbog. Her kan de notere arbejdets progression og det daglige arbejde.

1. OPSTART – ÅBNEFASEN

TIDSFORBRUG:

- ⇒ Intro: 10-15 minutter.
- ⇒ Walk 'n' talk: 15 minutter.
- ⇒ Brainstorming: 10-15 minutter.
- ⇒ Billedtombola: 10-20 minutter.
- ⇒ Idéstafet: 10-15 minutter.

MATERIALER: Arbejdsark 13, post-its, vægplads og billedkort.

BESKRIVELSE: I fase 1 – åbnefasen – skal der findes på en masse gode ideer. Ideerne vil i starten måske virke

banale, men gennem processen vil eleverne opleve, at de finder på ideer, der er innovative og værdiskabende. Start med en indledende snak om forløbet, så der opnås konsensus om, at der IKKE findes dumme og naive ideer. Alle ideer bidrager som et led i en proces. Målet er at skabe en åben og kreativ indledende proces – sådan skabes de gode ideer.

INTRO

- ⇒ Lav en plan for gruppedannelser. Gerne fire personer pr. gruppe.
- ⇒ Præsenter klassen for opgaven, emnet, hvilke grupper, de skal arbejde i samt hvilke spilleregler, der gælder.

WALK N' TALK

- ⇒ Efter præsentation af emnet skal hver gruppe gå en tur, hvor de taler om emnet.
- ⇒ Hvad kommer de til at tænke på, hvilke ideer opstår, osv.

BRAINSTORM

- ⇒ Start ud med en silent brainstorming, hvor hver elev individuelt i stilhed nedfælder sine ideer på post-its.
- ⇒ Derefter taler eleven med sin gruppe om ideerne – og måske skaber de nu sammen endnu flere ideer. Ideerne kategoriseres efter underemner. Derefter hænger eleven/gruppen sine post-its op på en væg.
- ⇒ Eleverne går en runde i klassen og ser på, hvilke ideer de andre har hængt op. Hver elev må nu tage tre post its ned fra deres egen væg, som de arbejder videre med.

BILLEDTOMBOLA

- ⇒ Book billedkort fx Dialoole, som kan lånes på en del pædagogiske læringscentre. Selvom billederne ikke umiddelbart har noget med temaet at gøre, kan de sætte tanker og associationer i gang hos eleverne. Billederne er dermed gode til idégenerering.
- ⇒ Udlever en bunke kort til hver gruppe, som de går igennem og drøfter. Hvilke ideer og tanker får de umiddelbart? Hver elev i gruppen trækker på skift et kort, og eleven skal nu få ideer i forhold til emnet med udgangspunkt i den rolle, han/hun har trukket. Imens skriver en anden elev i gruppen ideen ned. Rollerne går på tur i gruppen.

IDÉSTAFET

- ⇒ Hver elev fortæller nu sin gruppe, om de tre post-its han/hun valgte under brainstormingen. Hver elev i gruppen overvejer grundigt de tre ideer og udvælger nu den bedste idé ud af de tre, så hvert medlem har en idé.
- ⇒ Udlever arbejdsark 13. På arbejdsarket formulerer hver elev i gruppen sin valgte ide – der skrives en overskrift og dernæst uddybes ideen (kort) skriftligt.
- ⇒ På tegn fra læreren (ca. 2 min.) går arbejdsarket videre rundt i gruppen, og gruppemedlemmerne udvikler videre på sidemandens ide. Det gentages, indtil alle fire ideer har været rundt om bordet i gruppen. Alle i gruppen har nu fået andel i ideen.
- ⇒ Dernæst vælger gruppen den ene ide, de fremadrettet gerne vil arbejde med.

2. IDÉUDVIKLING – KVALIFICERINGSFASEN

TIDSFORBRUG:

- ⇒ SWOT-analyse: 30 minutter.
- ⇒ Værdikompas: 30 minutter.
- ⇒ Research og ideudvikling: Variabelt.

MATERIALER: Arbejdsark 14 og 15, post-its og karton.

BESKRIVELSE: Hver gruppe har valgt den idé, de nu skal arbejde videre med. I denne fase skal der skabes overblik over gruppernes konkrete ideer. Der skal nu analyseres, systematiseres og den enkelte idé skal videreudvikles. Hvilket produkt skal og kan den valgte idé munde ud i? Hvordan skaber den værdi? Hvem har brug for den? Dette skal grupperne nu arbejde videre med.

SWOT-ANALYSE

Strengths, weaknesses, opportunities, threats. Denne analyse er god, når vi skal analysere problemstillinger i forhold til en idé. De fire nedslag tvinger gruppens medlemmer til at vurdere projektets muligheder og udfordringer.

- ⇒ Eleverne skal nu hver især overveje og diskutere hvilke muligheder, trusler, styrker og udfordringer, den valgte ide rummer. Hver elev skriver deres input ned på arbejdsark 15 med stikord.
- ⇒ Eleverne tegner modellen på et stort stykke karton, hvorefter eleverne en ad gangen skriver deres input til hvert felt, mens de forklarer, hvorfor de skriver inputtet ind, som de gør.
- ⇒ Derefter drøfter gruppen resultatet/løsninger.

VÆRDIKOMPAS

- ⇒ Udlever arbejdsark 15.
- ⇒ Eleverne bruger denne figur til at afdække værdiniveauet og realiseringsmulighederne i den valgte idé. Hvilken værdi skaber deres idé? Hvordan skaber den værdi? Hvem skaber den værdi for? Osv.

RESEARCH OG IDÉUDVIKLING

(OBS! fleksibel tidsramme, som sættes af den enkelte lærer):

Grupperne skal nu for alvor i gang med at udvikle deres idé/produkt. I denne proces kan følgende overvejes:

1. Hvem er målgruppen (beskriv størrelse, alder, geografi osv)?
2. Kan produktet klare sig på markedet?
3. Er der professionelle inden for feltet, som vi kan kontakte og spørge til råds (vær ikke bleg for at kontakte folk, der muligvis har en viden og indsigt, der kan gøres brug af)?
4. Hvilke typer materialer skal produktet laves af (det endelige produkt)?
5. Hvordan skal designet se ud (lav skitser)?
6. Lav en produktbeskrivelse og navngiv produktet.
7. Byg og design en prototype af produktet – f.eks. en fysisk model, en computeranimation osv.
8. Udarbejd en værdikæde for virksomheden. Det er vigtigt, at du gør dig grundige overvejelser inden for hvert delområde. Brug arbejdsark 16 til opgaven og sæt jeres produkt ind i en værdikæde.

3. AFSLUTNING – LUKKEFASEN

TIDSFORBRUG:

- ⇒ Markedsføring: 60-120 minutter.
- ⇒ Elevatortale: 10 minutter.
- ⇒ Præsentation: Afhænger af fremlæggelsesform.
- ⇒ Evaluering: 25-30 minutter.

MATERIALER: Computer, smartphone og smartboard/projektor.

BESKRIVELSE: I denne fase forbereder hver gruppe den sidste del af produktets tilblivelse: Produktet skal nu markedsføres og sælges. Øvelsen runder innovationsforløbet af.

MARKEDSFØRING – BRAND DIT PRODUKT

Hver gruppe skal markedsføre deres produkt og lave en reklame. Alt efter hvilken målgruppe produktet henvender sig til, vurderer gruppen hvilken markedsføringsaktivitet, der bedst rammer målgruppen. De vælger mellem enten: En reklameannonce eller en reklamefilm.

- ➔ Hvilken målgruppe skal reklamen henvende sig til (tjek op på tidligere reklameanalyser)?
- ➔ Gruppen brainstormer og beslutter hvilken aktivitet, de vælger.
- ➔ Der laves en produktionsplan (hvad skal ske hvornår, og hvor lang tid tager det?)

Ved reklamefilm:

- ➔ Hvis gruppen vælger at lave en reklamefilm, skal der skrives en drejebog: Hvilken historie skal tv-reklamen fortælle, og hvilke replikker skal den indeholde?
- ➔ Storyboard: Gruppen laver et storyboard over rækkefølgen af scener og sekvenser, der skal med.
- ➔ Optag og rediger f.eks tv-reklamen i MovieCut.

Ved reklameannonce:

- ➔ Hvilken stil og tone vil ramme din målgruppe bedst (humor, alvor mv)?
- ➔ Skal det være et billede eller måske en tegning?

ELEVATORTALE

En elevatortale består af en ganske kort og præcis præsentation af det aller mest centrale ved produktet. Talen bør vare mellem 30-60 sekunder. Elevatortalen bør bestå af:

1. Pain: Hvilket behov løser vi?
2. Solution: Hvordan løser vi behovet/problemet?
3. Value Proposition: Hvilke fordele giver vores løsning kunden? Hvilken værdi skaber vi med vores produkt?

PRÆSENTATION AF PRODUKTET

Som afslutning på forløbet præsenterer hver gruppe deres produkt for klassen (og andre interesserede) – enten som cafefremlæggelse eller en fremlæggelse for hele klassen. Præsentationen består af:

1. Elevatortale.
2. Produktpræsentation f.eks. et diasshow.
3. Reklame(film).
4. Prototype af produktet.

Gode råd til fremlæggelsen:

1. Øv jer på fremlæggelsen – hold en generalprøve.
 2. Hav styr på tiden.
 3. Skriv evt. kort med stikord på – skriv ikke lange, snørklede sætninger.
 4. Husk, at I er et team – fremstå som en gruppe.
 5. Vis begejstring og entusiasme! Jeres idé og produkt skal sælges.
 6. Vær saglige og fokuserede.
- ➔ Upload jeres reklamefilm, prototype af jeres idé på Instagram. Brug #verdenhandler #gørdu

EVALUERING

- ➔ Udlever arbejdsark 17, og lad eleverne evaluere innovationsarbejdet samt deres egen arbejdsproces- og indsats. I skemaet får de 10 minutter til at skrive tre ting, de synes, har fungeret godt og tre ting, de synes, kan forbedres.
- ➔ Derefter giver eleverne deres skema videre til den, der sidder til højre for dem. De har nu 1-2 minutter til at sætte kryds ud for de punkter, de er enige i. Skemaet sendes videre og dette gentages, indtil fem-seks personer har sat krydser.
- ➔ Slut af med en plenumsnak, hvor eleverne får mulighed for at byde ind og uddybe deres udsagn.

HENRIETTE VIL VINDE

Læs side 4-7 i dit hæfte med en makker. Teksten handler om Henriette, der er elev i en større virksomhed. Svar derefter på følgende spørgsmål:

1

Hvilke informationer får du om Henriettes uddannelse?

2

Undersøg og forklar, hvad en elevplads er:

3

Hvilken ungdomsuddannelse(r) kan man vælge, hvis man vil have elevplads inden for handel?

4

Hvilke ting fremhæver Henriette som særligt positive ved sin elevplads?

5

Kender I nogen, der har en elevplads?

6

Hvad betyder handel for os mennesker og vores hverdag?

7

Hvilken indflydelse har handel på vores samfund?

EN GLOBAL HVERDAG



Forestil dig, at du skal fortælle din dagbog, en god ven eller en hel anden om en dag i dit liv. Du skal beskrive din dag, fra du står op til du går i seng, f.eks. ... Jeg vågnede kl. 6.45 ved, at alarmen på min iPhone bippede helt vildt ...

MORGEN	
FORMIDDAG	
MIDDAG	
EFTERMIDDAG	
AFTEN	



Du skal nu bruge en overstregningspen og markere de steder, hvor du kan se, at globaliseringen påvirker dit hverdagsliv (eksempelvis elektroniske hjælpemidler, mad, møbler, produkter og medier osv.).



Gennemgå derefter dine eksempler med en makker og diskuter følgende med din makker:

- ① Hvor oplever I globaliseringen i jeres egen hverdag?
- ② Hvad betyder globaliseringen for jer?
- ③ Hvad betyder globaliseringen for verden?
- ④ Hvordan tror I, at globalisering får betydning for jeres fremtidsmuligheder?
- ⑤ Hvad betyder globaliseringen for vores indkøbsmuligheder?
- ⑥ Hvor mange udenlandske produkter bruger vi i vores hverdag?

FANG GLOBALISERINGEN PÅ FILM

Du skal nu sammen med din gruppe forberede en præsentation for resten af klassen. I jeres fremlæggelse skal I benytte jer af billeder eller film, som I selv fremstiller. Inden I går i gang, er det en god idé at lave en brainstorm over, hvad jeres fremlæggelse skal indeholde.



Hvor kan I se globaliseringen i jeres hverdag? Lav jeres egen brainstorm:

GLOBALISERING I MIN HVERDAG



Når I har fundet eksempler, skal I overveje, om I enten ønsker at producere en film eller tage billeder af de eksempler, I har valgt.



Forbered derefter jeres fremlæggelse, som skal vare ca. 5 minutter.

PORTRÆTARTIKEL: BEDSTEFORÆLDRE

Du skal nu forberede et interview med en person, der er ældre end dig selv og skrive en artikel. Det kan være dine bedsteforældre, forældre osv. Interviewet skal handle om, hvilke muligheder den ældre generation havde, da de var unge, i forhold til de muligheder du har i dag.



Lav en brainstorm over, hvad du kan spørge din bedsteforældre (eller forældre) om – f.eks. uddannelsesvalg/muligheder, en verden uden internet, madvaner, rejser, første møde med en computer osv.:



Forbered dine spørgsmål her. Husk at tænke over, om dine spørgsmål er lukkede eller åbne. Et åbent spørgsmål er ofte et hv-spørgsmål. Det kan være: Hvordan valgte du din uddannelse? Mens det lukkede er: Du havde ikke mange uddannelsesmuligheder, vel? Ved åbne spørgsmål får den, du interviewer, god mulighed for at uddybe sine svar.

MINE SPØRGSMÅL



Du skal nu afsætte tid til dit interview. Det er en god ide at optage (husk altid at spørge om lov) eller skrive noter ned, mens du interviewer. Derefter skal du skrive en portrætartikel, som du afleverer til din lærer.

EMNER TIL MIT INTERVIEW

TV-DOKUMENTAR: BLOD, SVED OG T-SHIRTS

Du skal nu se et afsnit af dokumentarserien 'Blod, sved og T-shirts!' Det er en rigtig god idé at tage noter undervejs.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- 1 Hvad lagde du særligt mærke til undervejs?

- 2 Hvilke udfordringer støder de unge danskere på?

- 3 Hvilke arbejdsforhold er der på den indiske virksomhed?

- 4 Mener du, at virksomhedens ejere har et ansvar for, at de indiske fabriksarbejdere arbejder under gode forhold?

- 5 Hvad ville der ske, hvis man stoppede med at producere tøj i Indien, og rykkede produktionen til Danmark?

- 6 Hvordan hænger pris og konkurrenceevne sammen?

MIT BUDGET

Du skal nu se nærmere på, hvordan du bruger dine penge.

A

Udregn dine gennemsnitlige månedlige indtægter (lommepenge, løn fra fritidsjob) = _____ kr. per måned.

B

Udfyld skemaet og skriv gerne flere typer af udgifter ind.

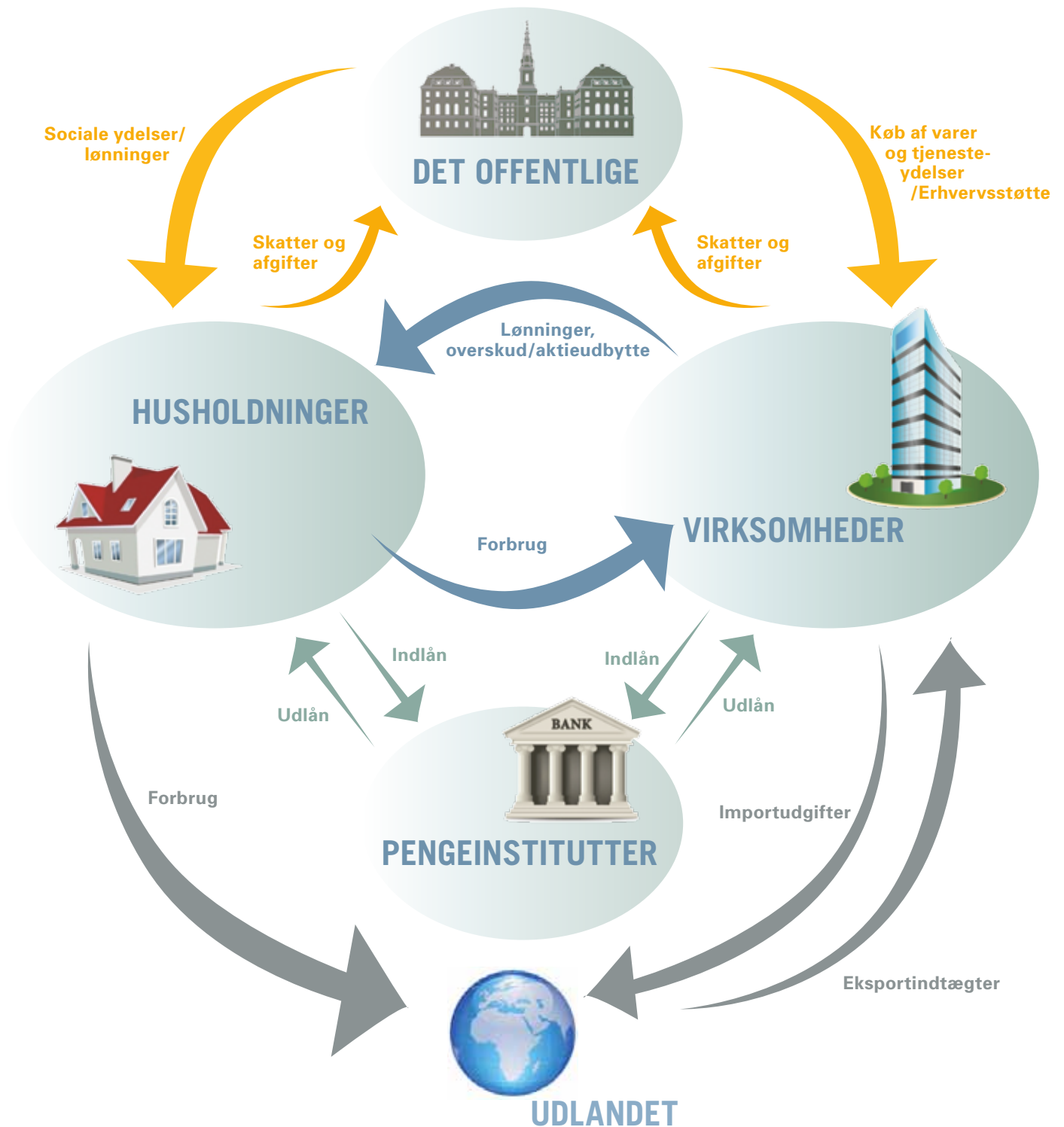
MINE UDGIFTER

TØJ	
PERSONLIG PLEJE	
FILM, MUSIK, SPIL OSV.	
OPLEVELSER	
ANDET	
I ALT	

MINE INDTÆGTER MINUS UDGIFTER

INDTÆGTER	
UDGIFTER	
I ALT	

DET ØKONOMISKE KREDSLØB



QUIZ OG BYT

1

Hvilke aktører er i spil i det økonomiske kredsløb?

2

Hvordan kan I ud fra det økonomiske kredsløb på arbejdsmarkedet se, hvordan økonomien hænger sammen i et samfund?

3

Hvad er den offentlige sektors rolle i det økonomiske kredsløb?

4

Hvad er den finansielle sektors rolle i det økonomiske kredsløb?

6

Hvad er husholdningernes/forbrugernes rolle i det økonomiske kredsløb?

5

Hvad er den private sektors rolle i det økonomiske kredsløb?

7

Hvad vil der ske i kredsløbet, hvis lønningerne henholdsvis stiger eller falder?

9

Hvad ville der ske, hvis du/I mistede jeres lomme penge og/eller fritidsjob – ville dette påvirke jeres forbrug? Og hvordan ville det påvirke det økonomiske kredsløb?

8

Hvilken betydning har du og andre unge for det økonomiske kredsløb?

VELFÆRDSMODELLER

Der findes forskellige former for velfærdsmodeller i verden. I nogle lande, som f.eks. Danmark, spiller den offentlige sektor en stor rolle, mens den i andre lande spiller en mindre. I disse lande spiller eksempelvis familien en større rolle, da man ikke modtager samme ydelser og hjælp fra staten som i Danmark.

Du skal nu sammen med din gruppe undersøge emnet og notere svar i skemaet.
Man kan opstille tre typer af velfærdsmodeller, men hvad er forskellen på dem?

	DEN UNIVERSELLE MODEL	FORSIKRINGS-MODELLEN	DEN LIBERALE MODEL
LANDE (FIND EKSEMPLER OG SKRIV DEM IND I SKEMAET)			
HVORDAN FINANSIERES VELFÆRDEN?			
HVEM HAR RET TIL YDELSER?			
HVILKE YDELSER LEVERES?			
HVEM LEVERER YDELSERNE?			

IDÉSTAFET

Ideens overskrift: _____

Beskriv din idé:

Hvad er målet?:

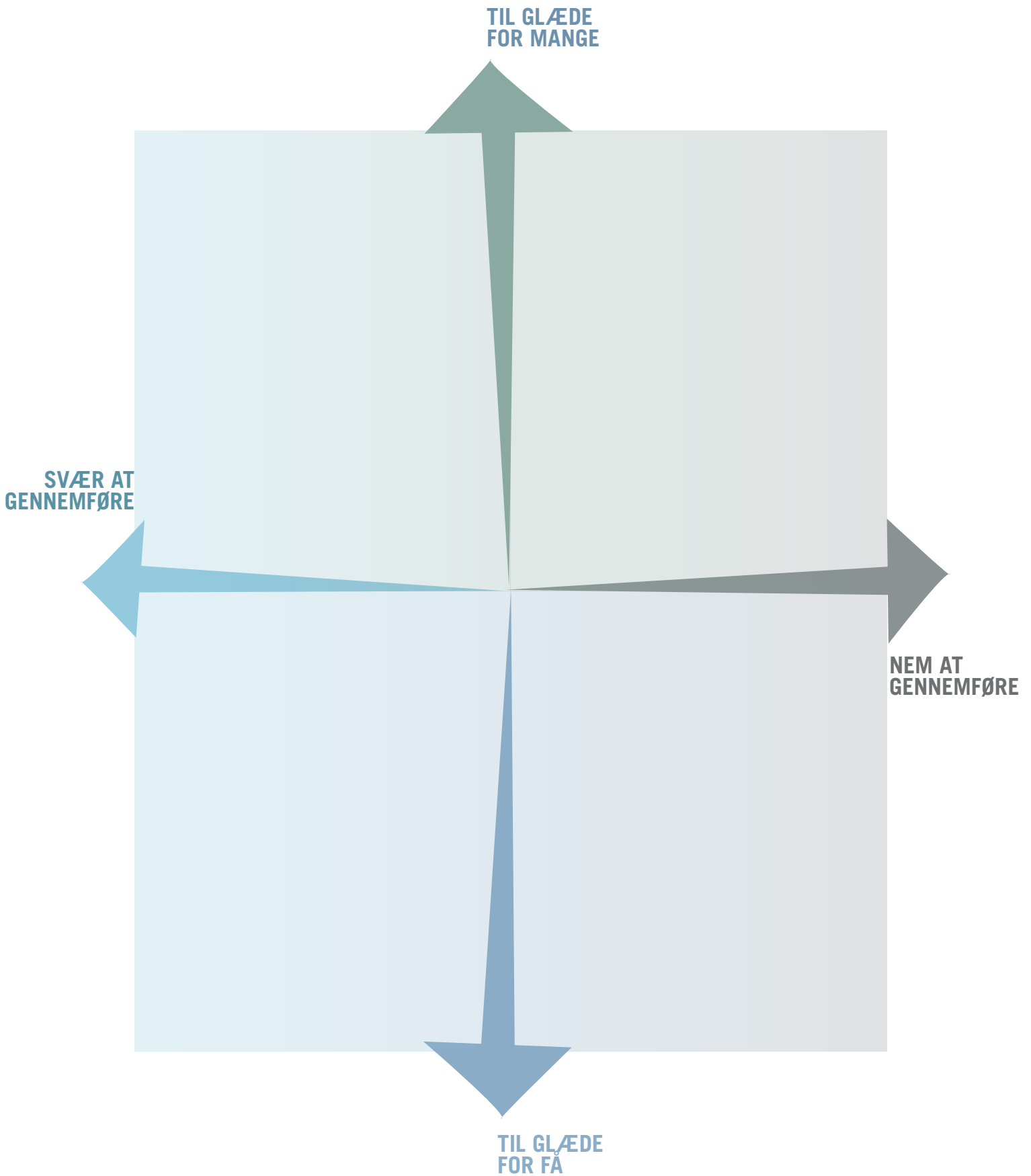
Hvad kan jeg tilføje ideen?

Hvordan bliver ideen endnu bedre?

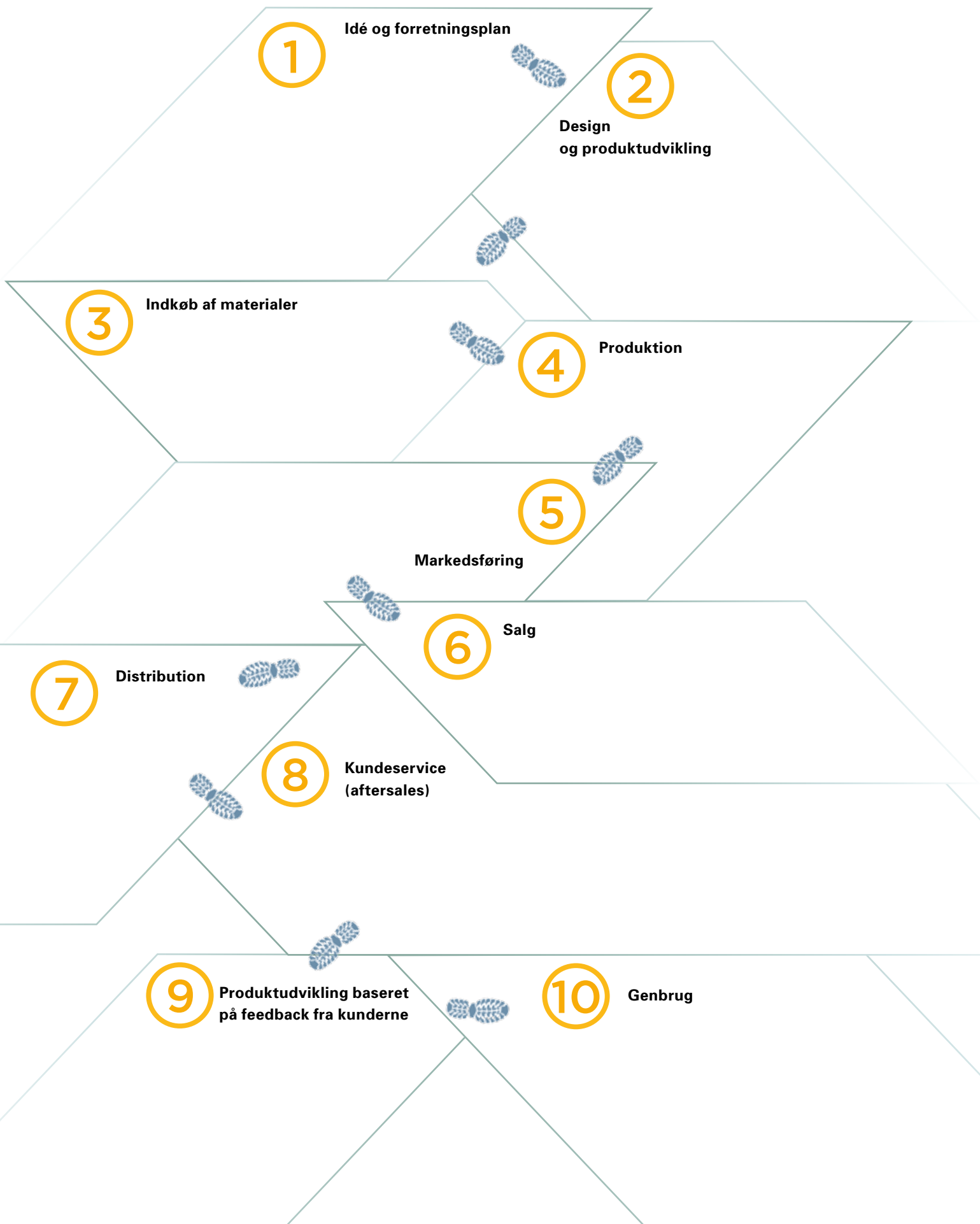
SWOT-ANALYSE

STRENGTHS**WEAKNESSES****OPPORTUNITIES****THREATS**

VÆRDIKSE



VÆRDIKÆDE



EVALUERING

NÆVN 3 TING, DER HAR FUNGERET GODT:	SÆT KRYDS, HVIS DU ER ENIG
①	
②	
③	
NÆVN 3 TING, DER KAN FORBEDRES:	SÆT KRYDS, HVIS DU ER ENIG
①	
②	
③	

Uden mad og drikke duer eksporten ikke

Kære Danmark

Om lidt skal vi diskutere politik. Vores velfærd bliver et vigtigt tema til valget. Derfor er det også vigtigt, at vi får talt om, hvad vi skal leve af.

De skåler i vores øl i Beijing og spiser vores bacon i London. Vores fødevarerindustri leverer råvarer, ingredienser og danske produkter til køkkener og spiseborde overalt i verden. Sidste år eksporterede vi fødevarer mv. for 151 mia. kr. Det skaber arbejdspladser og overskud i Danmark.

Fødevarerindustriens succes er Danmarks succes. Lad os tale om det, når vi taler politik til valget. Tag del i debatten på kæredanmark.dk

Dansk Industri ønsker dig et godt valg.



Dansk Industri

Vi arbejder for et åbent, velstående samfund i vækst og balance. Flere jobs skal bane vejen for velfærden. Alene sidste år blev der skabt 23.000 nye jobs i det private erhvervsliv, der beskæftiger 2 mio. medarbejdere.



'VERDEN HANDLER – GØR DU?' er et undervisningsmateriale rettet mod udskolingen – primært 8. og 9. klasse. Eleverne møder fire unge, der fortæller om deres erfaring med at uddanne sig inden for handelsfaget, om deres jobs i danske handelsvirksomheder og de karrieremuligheder, de har. Materialet består desuden af ekspertinterviews og anden information om global handel, innovation, globalisering og samfundsansvar.

BESØG EN HANDELSVIRKSOMHED MED DIN KLASSE

Hvis I som klasse gerne vil ud og besøge en virksomhed, som tilbyder praktikpladser til elever, der er i gang med en handelsuddannelse, så besøg Jet-Net.dk. Jet-Net.dk er et landsdækkende netværk for skole-virksomhedssamarbejde - og er en ideel adgang til tættere dialog med virksomheder.

Jet-Net.dk

Kontakt: www.di.dk
handel@di.dk

D I Handel